

EDITORIAL

Tapuson ang 80 ka tuig nga malakolonyal nga paghari sang imperyalismong US

Labaw sa tanan sa kasaysayan sang Pilipinas, mas labi subong ang kinahanglanon nga maghimakas sang bug-os kapagsik agud abuton ang madugay na nga ginahandum sang pumuluyong Pilipino nga matuod nga kahilwayan halin sa malakolonyal nga kontrol kag dominasyon sang mga imperyalistang Amerikano.

Ginatay-og ang bug-os nga kalibutan sang nagadalum nga pangkalibutan nga krisis sang sistemang kapitalista kag nagasingki ang agresyon militar sang US, sa maitum nga padihot nga ipatuman ang hegemoniya sa lain-lain nga bahin sang kalibutan para kontrolon ang mga ginakuhaan sang hilaw nga materyales kag mga merkado para sa pagtambak sang iya sobra nga baligya.

Sa Pilipinas, mas nga nagabug-at ang pagpili sang imperyalismong US sa pumuluyong Pilipino. Yara ang permanente nga presensya kag lapnagon nga pag-opera-

syon sang linibo ka pwersang militar sang US sa lain-lain nga bahin snag pungsod, bilang hayagan nga pagpakita sang ila kontrol kag dominasyon sa Pilipinas. Wala pugong ang pagwarawara sang US sang pwersa militar sa dagway sang sunod-sunod nga paghahanas pang-gyera. Nagpalupad sang sini lang sang Tomahawk *missile* gikan sa sibilyan nga paluparan sa Tacloban City padulong sa Nueva Ecija, nga nagabutang sa peligro sa minilyon ka Pilipino sa Manila kag iban pa nga lugar nga gin-agihan sang manubo nga paglupad sini.

Ginagamit sang US ang

kontrol sini sa Armed Forces of the Philippines (AFP), partikular sa Philippine Navy, pati sa Philippine Coast Guard, para magserbe nga eskort ukon bantay sa mga pwersang nabal sang US nga nagamaniobra sa kadagatan sa palibot sang China. Halos pirme may nakadungka ukon nagapalawod nga higante nga *aircraft carrier* sang US sa kadagatan sang Pilipinas. Lakip diri ang USS Abraham Lincoln nga nagsulod sa mga isla sang Pilipinas padulong sa South China Sea antes ini nagpalawod sa Middle East para magsuporta sa paglusob sang US sa Iran. Sang sini lang, "nagpatrolya" ang US Coast Guard sa Scarborough Shoal, nga pila ka libo ka milya ang kalayon sa baybayon sang US, para manghangkat kag manggarit-garit sa China.

Mas hugot nga ginakontrol sang imperyalismong US ang papet nga rehimen Marcos kag ang patakaran pangluwas sang pungsod. Daw pikoy ang mga maka-US nga opisyal sang rehimen Marcos sa pagsulit-sulit sang propaganda sang US agud hatagan rason ang estratehiyang "palibutan" kag "pungan ang paglapad" sang kusog sang China. Ginhatagan ligwa man sang rehimen Marcos ang liwat nga pagbalik sang mga tropa sang Japan sa Pilipinas agud suportahan ang US, nga direkta nga pagtampalas sa singgit sang pumuluyong Pilipino para sa hustisya sa lapnagon nga mga krimen sang mga soldado sang Japan sang ginsakop ang Pilipinas sadtong Ikaduha nga Inawang Pangkaibutanon.

Sa ekonomiya, mas masupog nga ginaduso subong sang US ang pagpahugot sang kontrol sang mga kapitalistang Amerikano sa dunang manggad sang pungsod, sa balayon sang Pax Silica. Ginagiit sang US ang ispesyal nga pagtrato sa mga kumpanyang Amerikano nga magnegosyo sa ginbuksan nga "economic security zone" sa Pampanga kag Tarlac, para sa pagproseso sang mga mineral kag pagtukod sang mahakog sa tubig nga imprastruktura para sa *artificial intelligence* (AI). Ang mga kumpanyang Amerikano (pati na ang kasosyo nga kumpanyang militar sang Israel) nga maga-operasyon diri wala sang pagabayaran nga buwis, wala sang arkila sa duta kag hilway sa kontrol kag pagdumala sang gobyerno sang Pilipinas. Santo sa plano sang US, ginatarget kag ginapasira sang rehimen Marcos, sa pagpanguna sang AFP kag Department of Defense, ang mga kumpanya sang China nga may mga pabrika sa Pilipinas.

Sa militar, pagapasingkion ang pagpasilabot sang US sa lokal nga gye-rang pagpangsumpo kag pag-gatong sa pasismo sang reaksyonaryong estado batuk sa pumuluyo nga nagahimakas. Sa balayon sang Salaknib military exercises, ginapatigayon ang mga paghanas sang mga tropang Amerikano sa "jungle warfare" kag "small unit ope-

rations" nga nagatutok mayor sa mga operasyon kontra-gerilya. Ginaarmasan sini ang AFP sang mga *jetfighter*, helikopter, mga bomba, kanyon, *drone*, *anti-drone*, GPS *tracker* kag iban pa nga hinganiban sa desperasyon nga papason ang BHB, nga isa sa pinakadako nga upang sa lubos nga pagpinagusto sang gahum sang US sa Pilipinas. Tayuyon nga nagasulod ang mga tropang Amerikano sa mga interyor nga lugar sa kaumhan, lakip ang sa Central Luzon, Bicol kag lain-lain nga probinsya sa Mindanao.

Ginagatungan sang imperyalismong US ang pasistang pagpangsumpo sang mga armadong gaway sang rehimen Marcos. Nagadamgo nga nagabugtaw ang imperyalismong US kag ang mga buang nga militaristang opisyal nga madala sa pasistang pagpangsumpo ang paglutos sa armado kag indi armado nga pagpakig-away sang malapad nga masa sang pumuluyo nga nagahimakas para sa matuod nga kahilwayan. Ang padayon nga pagpanikasog kag mabaskog nga pagbawi sang kusog sang BHB, kag ang ginaagum sini nga malapad nga pagsuporta sang masa sa lain-lain nga bahin sang pungsod, pamatuod nga indi bisan san-o man maupos ang handum sang pumuluyong Pilipino para sa matuod nga kahilwayan kag demokrasya.

Halos walo ka dekada na halin sadtong Hulyo 4, 1946 sang "ihatag" sang imperyalismong US sa Pilipinas ang peke nga kahilwayan, kag gintukod ang papet kag pasista nga estado. Kahimbon ang nagahari nga sahi sang mga dalagko nga burgesya kumprador, mga dalagkong agalon mayduta kag burukrata-kapitalista, ginalubong sang imperyalismong US ang Pilipinas sa mala-kolonyal kag mala-pyudal nga tindog.

Sa idalum sang 80 ka tuig nga mala-kolonyal nga paghari sang US, nalubong ang Pilipinas sa wala katapusan nga krisis sa ekonomiya, tungod sa pagdingot sa Pilipinas sang higayon nga magtindog sa kaugalingon nga tiil. Ginapabilin sini ang atrasado nga sistemang pyudal kag ginapaserbe ang pungsod nga tig-eksport sang barato nga hilaw nga materyales. Ginalumsan ang pungsod sa dumuluong nga pautang para sa temporaryo nga pagpasikad sang ekonomiya kabaylo sang pagsabwag sang mga patakaran neoliberal nga nagkalbo sa mga kagulangan, nagkawkaw sa mga kabukiran, nagkamkam sang mga mineral, nag-angkon sang ginatos ka libo nga ektarya nga kadutaan. Gingamit ang Pilipinas nga dako nga base militar agud ipatuman sang US ang gahum sa pungsod kag lain-lain nga bahin sang kalibutan.

Sa "Adlaw sang Independensya" sa Hunyo 12, wala sang kapuslanan nga magsaulog sa atubang sang pagantus sang pumuluyo kag pagpangsumpo sang dumuluong nga pwersang militar. Sa 80 ka tuig nga paghari sang mala-kolonyal nga US, gin-angkon sang mga monopolyo kapitalistang Amerikano ang manggad sang pungsod samtang ginpigog kag gingu-tom ang malapad nga masang mamumugon kag mangunguma. Dapat tapuson ang tsapter nga ini sang kasaysayan sang pungsod nga wala sang iban nga padulungan kundi ang labi nga pagpamigado kag pag-antus sang pungsod. Dapat maghugpong ang bug-os nga pumuluyo kag bug-os kapagsik nga isulong ang inaway banwa para sa matuod nga kahilwayan, demokrasya kag kaluwasan sang pungsod.

AB

 <p>Tuig LVII No. 11 Hunyo 7, 2026</p> <hr/> <p>Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloko, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauwang sang aton pahayagan.</p>	<h2 style="text-decoration: underline;">Kaundan</h2> <p>Editorial: Tapuson ang 80 ka tuig nga malakolonyal nga paghari sang imperyalismong US 1 Ika-6 nga teoritikal nga kumperensya sang NDFP 3 Mga kontra-insurhensyang operasyon sang US 4 Hayagan nga pagpasilabot sang US Coast Guard 4 Gibo Teodoro: Pasista nga ido-buang sang US 5 Bisita ni Marcos sa Japan 6 Operasyon isnayp sang BHB-Northern Samar 6 Sa malip-ot nga pulong 7 Super El Niño, ginakabalak-an sang anakbalhas 8 Krisis sa Senado: Laragway sang burukrata-kapitalismo 9 Pagwasak sang kapalibutan para sa korporasyon 9 Reporma sa GE: Pagkahublas sang dunot nga edukasyon 10 Pamatan-on batuk sa <i>Red-tagging</i> kag pagpangsumpo 11 Negosasyon sa kalinong sang US kag Iran 11 Mga protesta 11 Nagasingki nga agresyon sang US sa Latin America 12</p>
<p>Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan</p>	
<p style="text-align: center;"> ang.bayan@cpp.ph </p>	

Teoritikal nga kumperensya nahanungod sa pasismo kag imperyalismo sa mga neokolonya sa ika-21 ka siglo, ginlunsar

Madinalag-on nga ginhiwat sa pagpanguna sang National Democratic Front of the Philippines (NDFP) ang Ika-6 nga Internasyunal nga Teoretikal nga Kumperensya nga may topiko "Pasismo kag Imperyalismo sa mga Neokolonya sa Ika-21 ka siglo" sadtong Mayo 22–23 sa Kathmandu, Nepal. Ginpakigbahinan ini sang halos 200 ka tiglawas halin sa 17 ka pungsod, nga ginabug-os sang mga partido komunista, mga partido sang mamumugon, mga grupo nga nagatukod sang partido, mga rebolusyonaryong organisasyon, mga kahublagaan para sa pungsodnon nga kahilwayan, kag mga progresibong organisasyon.

Ang aktibidad ikaduha sa duha ka sunod-sunod nga kumperensya nga nagtalakay sa hambalanon sang pasismo sa ika-21 ka siglo. Ang ginsundan sini nga kumperensya nagtalakay sang pasismo sa mga pusod sang imperyalistang pungsod kag mga industriyalisadong kapitalistang pungsod.

Paagi sa pagtalakay sa 17 ka teoritikal nga papel, ginpadalum sang asembliya ang paghangup sa pasismo bilang produkto sang krisis sang imperyalismo. Ginhatagan tum-ok kon paano ginagamit sang mga imperyalista kag papet nga rehimen ang pasismo paagi sa programang kontra-insurhensya kag lain-lain pa nga dagway sang pagpangsumpo, agud ipabilin ang ilaro manggad kag gahum.

Nagkuha ang kumperensya sang mga pagtulun-an halin sa mga kontribusyon nanday Lenin, Stalin kag Dimitrov, lakip ang mga pagtulun-an kag ihibalo nga nakalap halin sa ikalima nga teoritikal nga kumperensya sang NDFP, agud maanalisa ang maragtasang pag-uswag kag pagpasanto sang pasismo sa ika-21 ka siglo sa mga neokolonya nga pungsod. Ginhatagan tum-ok sa kumperensya ang gilayon nga kinahanglanon nga magbug-os sang malapad nga nagahiliugyon nga prente sang mga mamumugon, intelektwal, kag iban pa nga pigos nga sektor agud epektibo nga atubangan kag lutoson ang pasismo.

Gintapos ang kumperensya paagi sa sintesis sang mga talakayan, pag-saludo sa mga martir sang inaway banwa kag mga rebolusyon sa mga

neokolonya kag pagkanta sang Internationale.

Ugat sang pasismo sa Pilipinas

Sa artikulo nga ginpaambit sang Komite Sentral sang Partido Komunista sang Pilipinas nga gintig-ulohan "Isulong ang inaway banwa para gabuton ang ugat sang pasismo kag imperyalismo sa mga neokolonya," ginbaybay ang kasaysayan kag ebolusyon sang pasismo kag neokolonyal nga pasistang estado sa Pilipinas.

Gintuhay sini ang proseso sang pagtuhaw sang pasismo sa mga kapitalistang pungsod kag sa mga neokolonya. Sa mga sentro sang imperyalismo, ang pasismo nagtuhaw bilang reaksyonaryong kahublagaan (ultranasyunalista kag anti-komunista) nga ginahingalitan ang krisis sang kapitalismo agud agawon ang gahum kag sumpuon ang sahing mamumugon. Sa mga neokolonya, nagtuhaw ang pasismo paagi sa imperyalistang pagpangipit sa pungsodnon nga pagpakig-away agud hatagan ligwa ang wala sang upang nga pagpangkawkaw sang mga dumuluong nga kapitalista kag kakunsabo nga lokal nga mga nagahari nga sahi.

Ang pasismo sa Pilipinas indi duna nga nagtuhaw kundi ginpatuman sang imperyalismong US sa dagway sang estadong neokolonyal. Gin-import sang US ang pasismo sa Pilipinas kadtangan sang pagpasingki sang krisis sang monopolyo kapitalismo. Samtang ginapabilin ang burges-demokratikong

sistema sa kaugalingon nga pungsod, ginapatigayon sini ang brutal nga pasistang pagpangsumpo kag kontra-komunista nga pagpangsumpo sa Pilipinas. Sa pagligad sang panahon, mas nga nagsingki ang pagpangsumpo nga ini paagi sa mga doktrinang kontra-insurhensya nga nakabase sa mga manwal sang US.

Halin sa mga nakaligad nga mga papet nga rehimen tubtob sa subong, nagpatuman ang estado sang lain-lain nga kampanyang militar kag mga mapanumpo nga layi kaangay sang Anti-Terror Law kag Executive Order 70 agud sistematiko nga sumpuon ang mga aktibista, mamalitha, kag mga kritiko. Nagagamit man sang mga mekanismo ang estado agud lubos nga maghari, lakip ang pagpatuman sang indi hayagan nga layi militar, pagpatuman sang mga layi agud mangin lehitimo ang pasistang paggahum, kontrol sa ideolohiya kag midya, kag paggamit sang abante nga teknolohiya militar para sa pagtiktik kag pagsumpo sa mga rebolusyonaryong kahublagaan.

Paagi sa pangmalawigon nga inaway banwa, ginasulong sang Pilipinas ang demokratikong rebolusyon sang banwa agud ibagsak ang paghari sang imperyalismong US kag kakunsabo nga mga nagahari nga sahi. Sa sini lang nga pamaagi matapos ang pasismo. **AB**

Mga kontra-insurhensyang operasyon sang US sa tabon sang *war games*

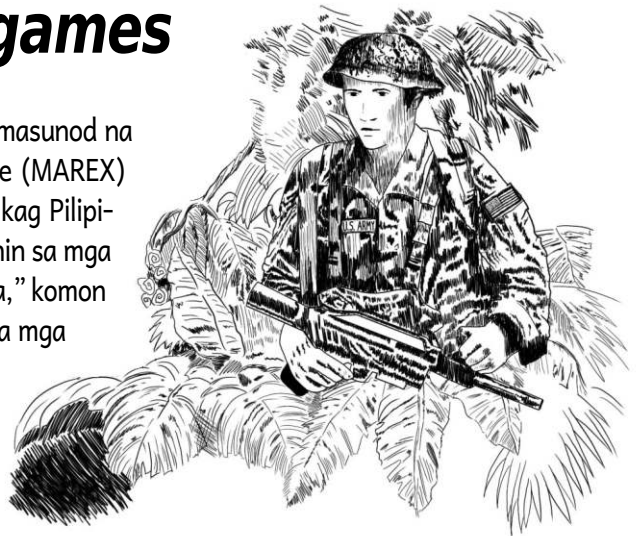
Pagkatapos sang Balikatan 2026, gilayon nga ginkasa sang US ang masunod na nga mga *war games* nga Salaknib, Kasangga, kag Marine Exercise (MAREX) sadtong Mayo. Masobra 8,000 ka tropa halin sa US, Japan, Australia, kag Pilipinas, pati na mga tropa halin New Zealand kag Canada, ang nagpakigbahin sa mga *war games*. Taliw-as sa ginasinging nga para ini sa “eksternal nga depensa,” komon sa tatlo ang mga kontra-insurhensyang operasyon nga ginapatigayon sa mga komunidad sang mga mangunguma kag mangingisda nga Pilipino.

Sa Luzon, ginpatigayon sang US ang Salaknib 2026 nga gintambungan sang mga hukbo pang-duta sang US, Pilipinas, kag New Zealand, kag sang Japan Ground Self-Defense Force. Gina-ensayo sini ang pagsaylo-saylo sang mga gamit-miitar sa tunga sang mga isla nga daw “archipelagic defense.” Nagtutok ang *war games* sa pag-ensayo sa mga taktika sa inaway sa kagulangan (jungle warfare kag mga small unit tactic) sa mga kondisyon nga “real time.” Gintukod para diri ang mga “jungle combat training center.”

Sa Camarines Sur, ginlunsar ang Kasangga 2026-1 halin Mayo 26 nga ginpakigbahinan sang tropa halin sa Australian Army. Pokus sini ang ope-

rasyon paniktik kag kombat sa mga komunidad. Antes pa buksan ang *war games*, naghugpa na ang dumuluong nga mga tropa sa probinsya. Gingamit nila ang mga baybayon kag bukiron nga bahin sang Pasacao, Balatan, San Fernando, Libmanan, kag Ragay. Gin-asulod nila ang mga komunidad kag gin-ipit ang paghulag kag pagtrabaho sang mga mangunguma kag mangingisda.

Sa Mindanao, ginpatigayon sang US ang MAREX 2026 sa Maguindanao del Norte kabulig ang Philippine Marine Corps. Tum-ok sini ang pagpatigayon sang mga *jungle patrol* sa guwa sang Camp Iranun kag pagpalupok sang artileri malapit sa madamo sang

tawo nga lugar sa Datu Blah Sinsuat kag Barira. Nagdulot sang kahangawa sa mga residente ang pagpangkanyon.

Halin pa sang panugod, tum-ok sang mga *war games* sang US ang kontra-insurhensya nga mga operasyon. Ang Balikatan, antes ini nangin *multilateral* nga palagwaon sang mga tropa kag armas, nakatutok sa “internal nga depensa” ukon pag-eksperimento sang mga taktika kag kagamitan batuk sa armadong kahublagan Bangsamoro kag batuk sa Bagong Hukbong Bayan. Ginalunsar sa tabon sini ang mga malaparan nga operasyon sibil-militar kon diin pakitang-tao ang US nga nagatukod sang mga eskwelahan, pagpatigayon sang mga misyon medikal, pagkutkot sang mga bubon kag iban pa nga padihot agud ipahilayo ang “balatyagon kag panghuna-huna” sang pumuluyo sa pagrebolusyon.

Samtang, tum-ok sang Salaknib, nga una nga ginlunsar sadtong 2016, ang pagpauswag sang mga taktika kag ikasarang sang Philippine Army sa *jungle warfare*, *small unit tactics*, paggamit sang K-9 (mga ido), pagdis-arma sang mga eksplosibo, kag pagpalupok sang mga kanyon kag mortar. sining nagligad nga duha ka tuig, gin-eksperimento diri ang madamuan nga paggamit sang mga magagmay nga *drone* (“eye in the sky” sa Cagayan Valley sadtong 2025) kag moderno nga kontra-drone kag *electronic warfare* (2026), kadungan sa gin-isa nga operasyon sang mga yunit. Ang mga armas nga ginagamit sa mga *war games* nga ini sa ulihi ginabaligya sang US sa Pilipinas.

US Coast Guard, hayagan nga nagpasilabot sa Bajo de Masinloc

SADTONG MAYO 28-30, ginlunsar sang US Coast Guard, bitbit ang mga barko sang Philippine Coast Guard, ang gintawag sini nga “gin-isa nga pagpatrolya” sa Bajo de Masinloc (Scarborough Shoal). Sa pagpatrolya nga ini, “gin-ensayo” sang US ang mga Pilipino sa mga operasyon pasulod, pagreki-sa kag pagkumpiskar sang mga barko nga ginakabig nga “kaaway” ukon nahahimo sang krimen sa kadagatan; pagpangbangga, pagpangdakop, kag pagpangrekisa sang mga ini; kag pagpulis sa kadagatan.

Hayagan ini nga pagpasilabot kag pagpanggatong sa mga banggaan kag tensyon sa kadagatan. Lapas man ini sa demanda sang mga Pilipino, ilabina sang mga Pilipino nga mangingisda, nga malinong kag diplomatiko nga resolbahon ang mga kagamo sa dagat sa tunga sang Pilipinas kag China. Imbes nga buhinan ang presensya sang mga pwersang armado sa palibot nga kadagatan sang bahura agud magiit ang kinamatarung sang mga magagmay nga mangingisda nga Pilipino, mas labi sini nga ginhimo nga mabudlay tub-tob imposible ang malinong nga pagpalawod kag pagpangisda nila diri.

Ang Bajo de Masinloc sentro sang mainit nga banggaan tungod sa dungan nga pag-angkon diri sang China kag Pilipinas. Sadtong 2016, gindeklarar sang Permanent Court of Arbitration ang kadagatan sa palibot sini bilang tradisyunal nga *fishing grounds* sang mga magagmay nga mangingisda nga Pilipino, Chinese kag Vietnamese.

Gibo Teodoro: Pasista nga ido-buang sang imperyalismong US

Sa Shangri-La Dialogue sa Singapore, nagpinagusto si Gilberto “Gibo” Teodoro Jr, sekretaryo sa depensa sang rehimen Marcos, bilang tiglibod sang mga pinakagrabe kag militaristang patakaran sang imperyalismong US. Diri, gin-engganyo niya ang mga pungsod nga magsunod sa kumpas sang US kag nagpresentar nga mangin tig-koordinar sang mga ini sa Asia. Daw ido-buang, masupog niya nga gin-atake ang mga nagasumpong sa US. Ang Shangri-La Dialogue nga ginhiwat sadtong Mayo 29-31 tuigan nga pagtililipon sang mga opisyal sa depensa sa Asia.

Sa pagtililipon, bug-os ang pagpahambog nga gindeklarar ni Teodoro ang Pilipinas bilang “Archipelagic Sentinel” kag “tagpangapin sang hilway nga kadagatan.” Sandig ini sa estratehikong katuyuan sang US nga gamiton bilang dako kag libre nga *forward operating base* ang pungsod sa pakig-gasgasan sini sa China. Basehan sang tan-yag nga ini ang National Defense Strategy sang US sa pagwara-wara sang gahum militar sang Amerikano ukon “peace through strength.”

Ginabugaw ni Teodoro ang mga base, pasilidad kag engklabo sang Pilipinas indi lang sa US, kundi pati sa mga abyan sini, para gamiton nga lunsaran sang mga operasyon militar, tambakan sang opensibong mga armas, kag pabrika para sa produksyon pang-gyera.

Hugot nga ginpangapi-nan ni Teodoro ang US, pati man ang Japan, batuk sa mga kritisismo sang hegemonismo sa Asia. Gindepensahan niya ang militarismo nga gobyerno ni Sanae Takaichi kag ang kasaysayan sang brutal nga pagpanakop sang Japan sa Asia, lakip ang Pilipinas, sadtong Ikaduha nga Inaway Pangkalibutanon. Gintawag niya nga “indi makatarungan” kag “sayop nga pagbasa sa kasaysayan” ang mga pagpapreska sa mga krimen sa inaway sang imperyalistang Japan. Sa pihak ini sang lapnagon nga pagpamatuk sang pumuluyong Japanese sa pagbuhi sa mga probisyon sa konstitusyon kag layi nga nagadumili sa Japan nga magpasi-

labot sa ano man nga gyera.

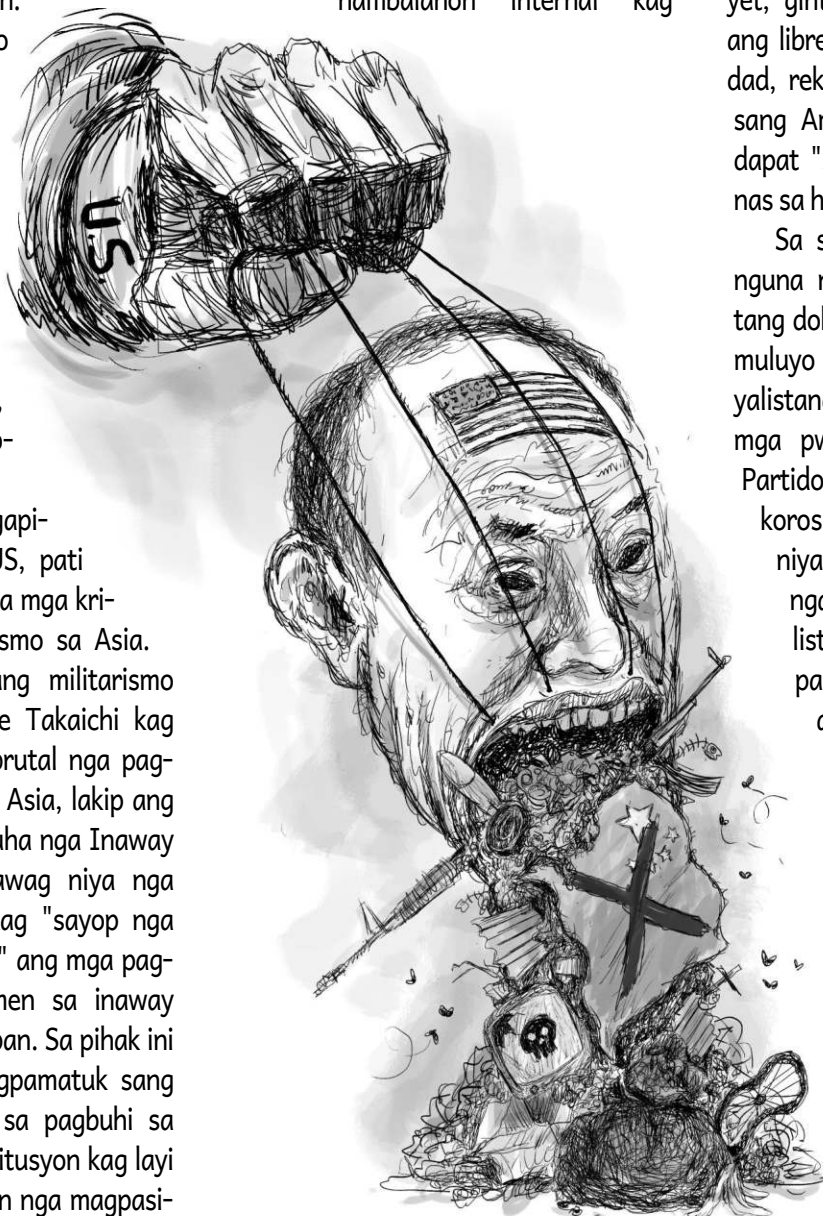
Mas nga ginhigot ni Teodoro ang Pilipinas sa estratehikong mga interes sang US. Ginpirmahan niya, upod sang sekretaryo sang Department of War sang US nga si Pete Hegseth, ang 15-tuig Communications Interoperability and Security Memorandum of Agreement sadtong Mayo 30. Sa idalum sang iya pagpamuno, duha na ka kasugtanan sa “pagpaambitanay sang datos paniktik” nga nagabuyagyag sang mga hambalanon internal kag

pangseguridad sang Pilipinas sa mga dumuluong nga tropa ang iya ginpirmahan. Siya man ang nagduso kag nagpirma sang apat ka kasugtanan militar nga nagapahanugot sa libre nga pagsulod-guwa sang mga dumuluong nga tropa nga alyado sang US sa pungsod.

Gindayaw sang kriminal sa gyera nga si Hegseth si Teodoro nga lubos nga nagasuporta sa luyag sang US nga magtalana ang mga pungsod sa Asia sang tubtob 3.5% sang mga *gross domestic product* ukon GDP sini (masobra ₱1 trilyon, kon sa Pilipinas) para sa gasto pangdepensa. Para sa 2026, napasaka na ni Teodoro ang badyet sang papet nga AFP sang 12% kumparar sa 2025 ukon halin ₱378.9 bilyon padulong ₱423.7 bilyon. Tungod aminado nga indi makasabat sa rekisito sa badyet, gintanyag sang rehimen Marcos ang libre nga paggamit sa mga pasilidad, rekurso kag duta sa mga pwersang Amerikano. Suno kay Hegseth, dapat “sundon” sang iban ang Pilipinas sa hambalanon nga ini.

Sa sulod sang pungsod, nagapanguna nga tigtib-ong sang militaristang doktrina si Teodoro batuk sa pumuluyo kag kahublagan kontra imperyalistang gyera sang US, ilabina sa mga pwersang ginapamunuan sang Partido Komunista sang Pilipinas. Kakoros sang agalon niya, ginakabig niya nga “terorismo” ang armado nga pagpakig-away sa imperyalistang pagpangkawkaw kag pagpanghimulos. Gindayaw niya ang madugo nga kampanya kontra-insurhensiya nga nagresulta sa mga masaker kag krimen sa inaway. Sang sini lang, gindayaw kag nakig-salo-salo pa siya sa mga tropa sang 79th IB nga yara sa likod sang masaker sang 19 ka indibidwal, lakip ang duha ka menor-de-edad, sa Toboso, Negros Occidental. Tuman ka supak man siya

Sundan sa pahina 6

Pagbisita ni Marcos sa Japan, para sa alyansa militar kag labi nga paghimulos sa mga mamumugon

Ginsug-alaw sang mga protesta ang pagbisita ni Ferdinand Marcos Jr sa Japan sadtong Mayo 26–28. Tuyo sang 4 ka adlaw nga pagbisita ang pagpabaskog sang mga kasugtanan militar nga Reciprocal Access Agreement kag Acquisition and Cross-Servicing Agreement, pagbakal sang mga daan nga armas kag barko panggyera, kag pagbaligya sang barato nga kusog pangabudlay sang mga Pilipino.

Sa Japan, nagpatigayon sang protesta, porum kag *photo exhibit* ang mga grupo nga Pilipino kag Japanese para kondenaron ang nagalapad nga relasyon militar kag pagbaligya sang armas sa Pilipinas. Ginpangunahan ang mga aktibidad sang Bagong Alyansang Makabayan-Japan, Network Against Arms Trade, kag Japan Campaign for Human Rights in the Philippines. Suno sa ila, ang pagbaligya sang mga armas sa Pilipinas nagasuporta sa lapnagon nga paglapas sang rehimen Marcos sa tawhanon nga kinamatarung.

Plano nga baklon sang rehimen ang mga daan nga barko (Abukuma-

class) sang Japan, Type 88 *missiles*, kag iban pa nga kagamitan militar. Agud pondohan ini, mangutang si Marcos sang ¥64.38 bilyon (\$413 milyon) halin sa Japan sa idalum sang Official Development Assistance.

Sa Pilipinas, nagprotesta ang mga progresibo nga grupo malapit sa embahada sang Japan sadtong Mayo 26 agud manawagan sang hustisya para sa mga biktima sang pagpanakop sang Japan sadtong Ikaduha nga Inaway Pangkalibutanon, partikular ang mga krimen batuk sa pag-ulipon nga *comfort women*. Suno sa ila, ang pagpasugot sang rehimen Marcos nga li-

wat magtapak sa kadutaan sang Pilipinas ang mga soldado nga Japanese pamatuod sa pagka-sunod-sunoran sini sa padihot nga gyera sang US sa Asia.

Kadungan sa hambalanon militar, ginpahambog ni Marcos ang pangako nga ₱56.3 bilyon nga pangapital halin sa apat ka kompaniya nga Japanese nga ginalauman nga magatuga sang 10,000 trabaho. Subongman, suno sa Pagkakaisa ng mga Manggagawa sa Timog Katagalugan, wala tubtob san-o nagdulot sang kauswagan ang pangapital nga Japanese. Nakatum-ok ang mga operasyon nga ini sa Pilipinas sa prosesong *labor-intensive* ukon sobra nga paggamit sang kusog pangabudlay. Nagapabilin nga manubo ang sweldo kag limitado ang benepisyo sang mga mamumugon, samtang ang kita ginasaylo pabalik sa Japan. **AB**

Halin sa pahina 5

sa ano man nga pakighinun-anon pangkalinong sa rebolusyonaryong kahublagan para solbaron ang ugat sang armado nga kagamo.

Ginatiglawasan ni Teodoro ang pinakapapet kag militarista nga kinaiya sang reaksyonaryong estado sang Pilipino. Una siya nga nagserbe nga sekretaryo sa depensa sang korap nga rehimen Arroyo. Antes mangin sekretaryo sang korap man nga rehimen Marcos, nagserbe siya sa *board of directors* sang dumuluong nga kompaniya sa pagmina nga Sagittarius Mines, Incorporated. Ang kompaniya kilala sa pagpang-agaw sang duta sang mga B'laan para sa Tampakan Copper-Gold Project kag brutal nga pagpangsumpo sang ila pakig-away.

Halin siya sa pamilya Cojuangco, isa ka pamilya sang mga berdugo nga agalon mayduta kag burukrata-kapitalista. Nangin kongresista siya sang una nga distrito sang Tarlac halin 1998 tubtob 2007. Nag-ambisyon siya nga mangin presidente sadtong 2010 apang napaslawan. Sadtong 2022, nagtilaw siya nga makig-alyansa kay Sara Duterte para himuon siya nga bise-presidente sini. Hinablos siya ni Eduardo "Danding" Cojuangco Jr, nagapanguna nga kroni sang pasistang diktadurya ni Marcos Sr, subongman sang anay presidente Corazon Aquino, nga bantog naman sa mga pagmasaker sang mga sakada kag mangunguma. **AB**

Operasyon isnayp, ginlunsar sang BHB-Northern Samar

NAGLUNSAR SANG OPERASYON isnayp ang isa ka yunit sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Northern Samar (Rodante Urtal Command) batuk sa mga soldado sang 19th IB nga nagakampo sa detatsment sa Barangay Geparayan de Turag, Silvino Lobos, Northern Samar sadtong Mayo 22. Ang armado nga aksyon pagpatuman sang hustisya sa sampaw-sampaw nga mga krimen sang 19th IB sa masang mangunguma.

Madugay na nga ginaantus sang mga residente sang Silvino Lobos ang pagpang-atake sang pasistang militar sa ila komunidad. Ang amo nga detatsment katambi lang sang mga kabalayan kag tungod sa sobra ka damo sang pasistang tropa sa kampo nagamiksla sila sa sibilyan. Sige-sige man ang mga operasyon kombat nga nagagamo sa pagtrabaho sang masa.

Samtang, napatay sa armadong aksyon sang BHB-Northern Negros (Roselyn Jean Pelle Command) ang isa ka soldado sang 79th IB nga naga-operasyon sa Sityo Cagayon I, Barangay Tamlang, Escalante City, Negros Occidental sadtong Hunyo 1. Madasig nga nakalunsar sang depensa ang yunit sang hukbo sang banwa batuk sa nagapalapit nga tropa sa ila kampo. Tampa ini sa pasulit-sulit nga deklarasyon sang reaksyonaryong estado kag sang armado nga makinarya sini nga wala na sang nagatindog nga larangan sa erya.

Pagkatapos sang inaway, ginpasingki sang 79th IB ang operasyon kombat kag militarisasyon sa barangay. Pilit nila nga ginpabakwit ang 150 pamilya ukon 554 indibidwal nga temporaryo nga nagpabilin sa Tamlang Elementary School sa sulod sang isa ka adlaw.

DalaganBato

kaladlawan nga hampang *online*, **base sa pagturipad dalagan ni Bato de la Rosa sa sulod sang Senado** sadtong Marso 11 agud palagyuhan ang mga ahente sang NBI. Pila ka milyon na ang naghampang sini.

8,766

puno sang kahoy **ang may peligro ukon kalakip sa listahan nga utdon** para sa SLEX Expansion sa Laguna sang San Miguel Corporation; dugang ini sa linibo nga ginpang-utod na sang kumpaniya para sa SALEX Project kag linibo ka puno nga bakhawan para sa New Manila International Airport sa Bulacan.

276.7%

ang dugang nga karne nga ginpahanugutan sang rehimen Marcos nga *i-import* sa 2026, halin 54,210 padulong 204,210 metriko tonelada, sandig sa EO 116. Bahaon sini ang merkado sa kahalitan sang lokal nga manugbaboy, samtang wala naman naganubo ang presyo sang karne sa mga merkado.

₱75 milyon

ang **ginwaldas sang mga Villafuerte** sang Camarines Sur para sa anum ka adlaw nga Ka-ogma Festival imbes nga sabton ang kinahanglanon sang mga Bicolano. Ginlunsar ang mga konsyerto kag iban pa nga kalingawan nga aktibidad sa gin-agaw sang mga Villafuerte nga duta kag ulumhan sa banwa sang Pili.

Nobyembre 30, 2026

gintalana sang ICC Trial Chamber III nga **sugod sang pagbista kay Rodrigo Duterte** para sa mga krimen batuk sa katawhan sa kalibutan; adlaw-adlaw ang pagbista tubtob maglab-ot ang pag-recess sang korte.

49

sa 191 ka pungsod ang **nagboto sa Pilipinas** sa paglagas sang rehimen Marcos nga mapilian sa UN Security Council bilang indi permanente nga myembro; napierde ini sang Kyrgyztan nga ginasiling nga kontra-US kag kontra-Israel sa boto nga 142

27

kadam-an nga **mamumugon, ang napatay** sang narumpag ang ginapatindog nga bilding sa Angeles, Pampanga sadtong Mayo 24. Wala sang nagakaigo nga pagprotektar sa kaluwasan sang mga mamumugon sa lugar sang trabahuan.

150 TAON

ka balay sang pamilya ni Gregoria de Jesus, myembro sang Katipunan kag asawa ni Andres Bonifacio, ang **illegal nga gin-demolis sa Quiapo, Manila**. Isa ini sa nabilin nga balay nga bato halin sa ulihi nga bahin sang ika-19 ka siglo.

Super El Niño, ginakabalak-an sang mga mangunguma kag mangingisda

Nagpaandam ang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas (KMP) batuk sa nagahana nga super El Niño sa tunga-tunga sang 2026 tubtob temprano nga bahin sang 2027. Para sa mga mangunguma kag mangingisda, nagakahulugan ini sang pagkadula sang ani, dugang nga pagsaka sang gasto sa produksyon, kakulangan sang tubig, kag grabe nga gutom.

Suno sa Philippine Atmospheric, Geophysical and Astronomical Services Administration, may 62% nga tsansa sang El Niño sa Hunyo tubtob Agosto, nga magasaka padulong sa 82% sa pagtapos sang tuig. Ginalauman nga mabatyagan ang pinakalala nga epekto sini halin Oktobre tubtob Disyembre. Yara sa 49 ka lugar sa Visayas kag Mindanao ang ginasigahum nga magaagum sang mas manubo sang sa kinaandan nga ulan, pagsaka sang temperatura, kag grabe nga pagkaging sang duta. Sa pihak nga bahin, nagakahulugan naman ini sang mas malagka, pero mas mabaskog nga mga bagyo subong nga tuig.

Kahalitan sa mangingisda kag mangunguma

Sa panahon sang El Niño, mas magnubo ang kita sang mga mangingisda dulot sang pagbuhin sang isda sa dagat kag pagkapatay sang mga korals nga nagaserbe nga itluga kag palanaguan sang mga magagmay nga isda. Nagasaka ang posibilidad sang pagkapatay sang mga isda kag *red tide*. Tungod sa sobra nga init, mabuhinan man ang oras sa pagpalawod sang mga mangingisda kag mangin mas vulnerable sila sa *heatstroke*.

Dako nga problema ini sa seguridad sa pagkaon tungod yara sa 42.2% sang ginakuhaan sang protina sang mga Pilipino isda. Sunod sang bugas, ikaduha ini sa nagapanguna nga pagkaon sang pumuluyo. Kon maghuyang ang naulihi, segurado ang pagsaka sang presyo sang isda sa merkado nga magadugang sa nagasinaka na nga pre-

syo sang bugas kag iban pa nga pagkaon.

Samtang sa mga talamnan, suno sa KMP, ginpakita sang pasulit-sulit nga kalamidad sang El Niño ang madugay na nga pagpabaya sang estado sa agrikultura: ang indi bastante nga irigasyon, kakulangan sa subsidyo sa produksyon, pagsalig sa pag-import sang pagkaon, kag kawad-on sang matuod nga reporma sa duta.

Panghakroy sang mga mangunguma sang Bicol, Cagayan Valley kag Panay

Madugay na nga ginapas-an sang mga mangunguma ang kabug-at sang sunod-sunod nga kalamidad samtang inutil kag wala sang suporta ang estado sa ila mga kinahanglanon. Dugang pa nga nagapabug-at sa ila ang kahimtangan sang mataas nga presyo sang *diesel* kag *farm input* kaangay sang abono dulot sang imperyalistang gyera sang US kag Israel sa Middle East. Sa paghana sang Super El Niño, mas grabe nga pag-antus ang

pagalauman sang mga mangunguma.

Sa Bula, Camarines Sur, magluwas sa pagpanalasa sang kapalibutan, sobra nga pagpaantus sa mga mangunguma ang nagabutyog nga presyo sang mga galastuhan sa pagpatanum. Sa isa ka ektarya nga humayan nagakinahanglan sang 249 litro sang *diesel* para sa traktora kag *water pump* nga nagabili sang masobra ₱21,000. Dugang pa diri ang abono nga nagabili sang halos ₱15,000 para sa Triple 14 kag Urea. Sa kabilogan, nagalab-ot sa lapaw sa ₱36,000 ang pauna nga kapital sa krudo kag abono pa lang-wala pa ang binhi, pestisidyo, kag bayad sa pagpatrabaho. Tungod diri, madamo nga mangunguma ang nagakapilitan nga mag-untat sa pagtanum agud malikawan ang pagkalubong sa utang.

Dugang pa diri, madamo nga mangunguma ang wala pa gihapon makatibawas ukon subong nga tuig pa lang nakabawi halin sa kahalitan nga dulot sang mga nagligad nga kalamidad, lakip ang ₱2.1 bilyon pagkapierte sa agrikultura kag pagpangisda sa Bicol sadtong 2024. May mga kadutaan nga wala pa gihapon matamnan tungod sa natipon nga lunang kag balas dulot sang pila ka beses nga paglupok sang bulkan Mayon.

Sa Cagayan Valley, nagdeklarar sadtong Marso ang lokal nga gobyerno sang Isabela sang *state of calamity* tungod sa madugay nga pagkaging sang duta. Sa Tuguegarao City, naglab-ot sa 3,000 ka mangunguma sang mais ang naapektuhan sang kawad-on sang ulan. Ginabana-bana nga yara sa ₱2.3 bilyon nga balor sang ani ang naguba ukon 80% sang mga pananum.

Naglala ang pag-antus sang mga mangunguma tungod sa pagsaka sang presyo sang lana. Naglab-ot sa ₱110-₱125 kada litro ang gasto sang mga mangunguma para sa patubig. Nangin ₱2,500 na ang gasto para sa

Sundan sa pahina 9

Krisis sa Senado: Laragway sang kagarukan sang burukrata-kapitalista

Sang nagligad nga semana, saksi ang pumuluyo sa balyahanay kag agaway sang mga burukrata-kapitalista sa pamunuan sang Senado. Sa isa ka bahin ang grupo ni Sen. Tito Sotto, nga nagdeklarar nga "bag-o nga mayoriya" kag may 12 ka senador. Sa pihak nga bahin ang grupo ni Sen. Alan Peter Cayetano nga may 10 ka senador, halin sa sadto 13. Antes sini, napapwesto ni Cayetano ang iya kaugalingon sa kudeta batuk kay Sotto sadtong Mayo 11 sang ginpatuhaw niya si Sen. Ronaldo de la Rosa halin sa 6-bulan nga pagpanago para iboto siya. Sa pagturipad dalagan ni de la Rosa pabalik sa ginapanaganan nga boho, pag-aresto kay Sen. Jinggoy Estrada sa kaso nga pagpangkawkaw kag pagbaliskad ni Sen. Chiz Escudero, nabuhinan ang mayoriya ni Cayetano.

Lutaw sa agaway sa liderato ang pagsala-sala sang mga burukrata-kapitalista nga protektaran ang ila mga kaugalingon kag ila matag-hubon. Yara sa sentro sini ang duso sang kampo ni Cayetano nga ipaatrasar kag lubos nga ibasura ang kaso nga *impeachment* batuk kay Vice President Sara Duterte. Ginalikawan man sini nga mapalig-on ang report sang Blue Ribbon Committee kon diin ginpangalanan ang pila sa

mga senador sa iya kampo nga imbolbado sa mga korapsyon kaangot sa mga proyektong *flood control*.

Kadungan sini, agresibo nga ginaduso sang kampo ni Cayetano ang mga *pag-hearing* para tumuron ang papel ni Ferdinand Marcos Jr, pati ang iya mga alyado kag opisyal, bilang yara sa putok-putok sang mga anomaliya sa *flood control*. Paiya-iya ang ila pagtinguha para salbaron ang ila mga kau-

galingon batuk sa mga kaso nga korapsyon, pagbaton sang suhol, pagpamanggad sa pwesto kag kriminal nga salabton.

Nagatamwa ang duha ka kampo sa eleksyon 2028, kon diin ginasigahum nga maga-kulminar ang banggaanay sang hubon sang mga Duterte nga ginatiglawasan ni Cayetano kag sang mga Marcos, nga ginatiglawasan ni Sotto, kakunsabo ang mga senador sang Liberal Party kag Akbayan.

Sadtong una nga semana sang Hunyo, naglunsar sang serye sang protesta ang mga pungsodnon-demokratikong grupo sa Senado agud kondenaron ang pagpangapin sang mga myembro sini sa mga korap kag kriminal nga opisyal, kag pagsulong sang maka-kaugalingon nga interes. Panawagan nila ang kamatuoran, salabton kag hustisya. AB

Halin sa pahina 8

water pump halin sa ₱1,200 kada adlaw, samtang nagsaka halin ₱1,600 ang kada sako sang pestisidyo padulong sa ₱1,900.

Nagapabilin man nga barat ang sweldo sang mga mamumugon sa uma. Yara sa ₱300 kada adlaw ang sweldo sa katubuhan, samtang yara sa ₱500 kada tonelada ang kita sa sistemang pakyaw. Yara sa ₱500 kada adlaw kada ektarya naman ang sweldo sang mga mamumugon sa uma sa maisan kag humayan. Lakip sa balor nga ini ang pagkaon kag pamasaha.

Sa Panay, nagdulot sang pagmala sang uma kag pagnubo sang lebel sang tubig sa Maasin Dam ang grabe nga init. Naglab-ot sa masobra ₱200,000 ang inisyal nga pagkapierte sa mga nalaya nga utanon, humay, kag prutas. Nalista man sa San Dionisio, Iloilo ang pagkapatay sang mga ginasagod nga sapat, nga nagresulta sa pagkapierte sang ginabana-bana masobra ₱70,000.

Nagapanawagan ang mga mangunguma kag mangingisda sang gilayon nga aksyon halin sa gobyerno, lakip ang pagdeklarar sang *state of imminent disaster*, paghatag sang subsidiyo, *crop insurance*, nagakaigo nga kumpensasyon, pagpalapad sang irigasyon, pag-untat sang importasyon, kag pagbasura sang Oil Deregulation Law.

Ginhatagan tum-ok sang KMP nga tubtob nagapabilin nga nagasalig sa importasyon ang agrikultura kag wala sang matuod nga reporma sa duta kag signipikante nga suporta sa lokal nga produksyon, magapabilin nga bulnerable ang sektor sa mga kalamidad dulot sang grabe nga pagbag-o sang klima. AB

Pagwasak sang kapalibutan para sa ganansiya sang mga korporasyon, ginpamatukan

GINKONDENAR SANG MGA grupo pangkapalibutan kag tumandok ang padayon nga pagguba sang kapalibutan agud hatagan ligwa ang mga dalagko nga proyektong imprastruktura kag pagmina.

Sa Laguna, nagmartsa ang mga residente sang Pakil sa pagpanguna sang Mamamayang Nagmamahal sa Pakil sadtong Mayo 30 agud pamatukan ang pagtukod sang Ahunan Dam sa bukid Ping-as. Ginakabig nga sagrado ang bukid kag malahalon nga ginakuhaan sang matinlo nga tubig, irigasyon, kag palangabuhian.

Sa Romblon, napauntat sang protesta sadtong Mayo 25 sang masobra 500 ka residente sang Barangay España kag kaiping nga mga komunidad sa San Fernando, Sibuyan Island ang plano nga pagmina sang Altai Philippines Mining Corporation. Gintuon ang hublag sa sesyon sang Sangguniang Barangay. Target sang operasyon mina ang 1,580 ektarya nga kadutaan sa San Fernando para sa ginabana-bana nga 50,000 tonelada nga *nickel ore*.

Sa Manila, napilitan ang Department of Environment and Natural Resources kag San Miguel Corporation ni Ramon Ang, nga isuspender ang pag-utod sang mga puno sang kahoy sa kadalanan sang Quirino Avenue pagkatapos sang mga protesta nga ginpangunahan sang Kalikasan People's Network for the Environment sadtong Mayo 26 kag sang mabaskog nga opinyon publiko. Magalab-ot sa 617 ka puno ang maapektuhan sang Southern Access Link Expressway, kon diin masobra 200 na ang nautod antes ang suspensyon.

Bag-o nga sa *general education* ni Marcos

Mas nagahublas sa dunot nga edukasyon

Labi nga ginahublasan sang panibag-o nga reporma sang rehimen US-Marcos sa *general education* ukon GE ang dunot nga sistema sa Pilipinas. Ginaduso sang Commission on Higher Education (CHED) ang hagna nga Reframed General Education Curriculum Component (RGECC). Tuyo sini nga buhinan ang rekisito sang asignatura nga GE halin sa subong nga 36 padulong sa 18 ka yunit na lang. Target ini nga ipaidalum sa "pilot" (ekspermento) nga pagpatuman sa akademi-ko nga tuig 2026-2027, kon diin liwat nga buhinan ang mga kurso tuhoy sa kasaysayan, literatura, kag etika.

Ang GE mga kurso nga nagahatag sang sandigan nga pundasyon sa kolehiyo kasubong sang Filipino, literatura, kasaysayan, pilosopiya, kag etika nga ginasing makabulig sa paghorma sa kritikal nga panghuna-huna. Ang RGECC kasugpon sang pagbag-o sadtong 2013 (CHED Memorandum Order No. 20) nga nagpanubo sang GE yunit halin 42-64 padulong sa 36 santo sa kumpas sang "globalisasyon," K-12, kag integrasyon sa ASEAN, nga nagakakas sa Filipino kag Literatura bilang mga yabi nga asignatura.

Pagpamatuk sang mga akademiko kag manunudlo

Ang sunod-sunod nga porum kag hublag sadtong Mayo ang nagduso sa CHED nga ianunsyo ang pagpaway sa ekspermento nga pagpatuman sa RGECC sadtong Mayo 13. Antes sini, nagpangalap sang pirma para sa petisyon kontra RGECC ang sektor. Nagpirma ang mga pungsodnon nga alagad sa arte, propesor, kag tighimo sang layi.

Suno sa General Education Movement (GEM), ang pagpaway kadalagan sang kolektibo nga pakigbato, apang indi ini bastante tungod nagapabilin ang sentral nga problema: ang pagbag-o sa istruktura sang edukasyon santo sa merkado kag neoliberalismo. Katuyuan sang RGECC nga himuon nga "handa sa trabaho" ang mga estudyante kag hormahon sila bilang kontrolado kag masinulundon nga kusog pangabudlay para sa mga dumuluong nga korporasyon kag mga dalagko nga burgesya-kumprador,

samtang ginakuha ang mga aspeto nga "makatawo" nga matun-an. Peligro man ini sa palangabuhian sang ginabana-bana 60,000-90,000 ka libo nga kontraktwal, partaym, kag indi permanente nga manunudlo nga posible makakas sa trabaho.

Ginaduso sang GEM ang lubos nga pagbasura sa RGECC. Panawagan man nila ang matuod kag pungsodnon nga pag-analisa sa subong nga kurikulum sa GE, pagbalay sang bag-o nga kurikulum sa demokratiko nga pamalagi kag pagdumili sa tanan nga porma sang pagkakakas sa trabaho nga ginabunga sang rebisyon sa GE.

Oryentasyon sang sistema sa edukasyon

Ginalaragway sang rebolusyonaryong grupo nga Katipunan ng mga Gurong Makabayan (Kaguma) ang reporma bilang "pinaka-agresibo" nga pagbag-o sang istruktura sa edukasyon sa balayon sang neoliberalismo. Samtang ginakilala ang nagalapad nga paghulag batuk sa reporma, ginapahayag sang grupo nga indi dapat mahulog ang pumuluyo sa siod nga manawagan nga "magbalik" sa ubod nga katuyuan sang GE.

Ang GE halin sa programang Great Book nga ginatawag nga Contemporary Civilization sang Columbia University. Ini ang nangin modelo sang GE sa bug-os nga kalibutan nga sabat sang burgesya sa "barbarismo" nga kuno nagresulta sang Una nga Inaway Pangkalibutanon. Gingamit ang GE sa pagsigahum nga makatuga ini sang isa ka "mas malinong, maka-

tawo kag patas nga sosyedad" sa tunga sang nagaluntad nga imperyalistang mga banggi-anay.

Sa kaidadalman, hungod nga gintorse ang oryentasyon sang GE sa Pilipinas tungod sa pundasyon kag kasaysayan sini. "Ang solo nga bulong sa komersyalisado kag pagpangkuga nga ini sang mga korporasyon isa ka militante kag indi magpalupig nga kilusang masa nga nagasulong sang edukasyon nga nakadesenyo para sa pungsodnon nga industriyalisasyon kag matuod nga pungsodnon nga kahilwayan," pahayag sang grupo.

Nagapakig-isa sa paghimakas batuk sa dunot nga sistema sang edukasyon ang Kabataang Makabayan (KM). Suno diri, dapat padayon nga pahulagon ang pamatan-on nga Pilipino agud upangan ang reporma sa GE nga labi nga magalubong sa kagaguhan sang mga pamatan-on. "Dapat ipakigbato sang mga pamatan-on ang edukasyon nga naga-alagad sa interes sang pungsod kag pumuluyo," pahayag sang KM.

Ginasulong sang Kaguma, KM kag sang bug-os nga National Democratic Front of the Philippines ang isa ka pungsodnon, syentipiko kag makamasa nga edukasyon bilang pangbulos sa kolonyal, komersyalisado kag mapiguson nga edukasyon sa pungsod. Lubos nga maagum kag mapatuman lang ang amo sini nga tipo sang edukasyon sa pagkapukan sang subong nga dunot nga mala-kolonyal kag mala-pyudal nga sosyedad Pilipino paagi sa demokratikong rebolusyon sang banwa.

Pamatan-on batuk sa *Red-tagging* kag pagpangsumpo

NAGPROTESTA ANG MGA estudyante sang University of Santo Tomas (UST) sadtong Mayo 28-29 batuk sa nagasingki nga pagpangsumpo kag *Red-tagging* sa sulod sang unibersidad. Ginkundenar nila ang "notice to explain" nga ginpadala sa tatlo ka lider-estudyante sang Kabataan Partylist-UST Artlets nga sanday Raven Racelis, Ray Manuel, kag Kerby Calizar. Ginpasaka ang kaso ni Prof. Marlon Villarin pagkatapos kumprontahon sang mga estudyante ang NTF-Elcac kag AFP sa kampus. Giit sang mga estudyante, lapas sa akademe-ko nga kahilwayan kag sistematiko nga pagpang-ipit sa mga kritikal nga boses ang reklamo.

Sa Iloilo City, hugot nga ginpamatuhan sang mga estudyante sang West Visayas State University ang pag-imbatar kay Lt. Gen. Antonio Nafarrete, kumander sang Philippine Army, bilang bisita nga taghambal sa ila adlaw sang pagkilala sadtong Hunyo 3. Nagsuksok sang itum nga ribon ang mga estudyante sa adlaw nga ini bilang simboliko nga pagpamatuhan. Suno sa ila, ang paghatag sang pasidungog sa isa ka opisyal militar nga imbolbado sa mga paglapas sa tawhanon nga kinamatarung insulto sa integridad sang unibersidad.

Sa Davao City, nagprotesta ang mga pamatan-on kag lider-estudyante halin sa UP Mindanao sadtong Hunyo 2 para kundenaron ang *Red-tagging* sa rehiyon. Kaangot ini sa ginpaguwa sang PNP sa banwa sang Cateel, Davao Oriental nga isa ka "Active Wanted Persons" poster sadtong Mayo 27 kon diin kadam-an sa ginpangalanan mga lider pamatan-on. Ginabutang sa peligro sini ang kabuhi kag seguridad sang 14 ka ginpangalanan kag ila mga pamilya.

Negosasyon sa kalinong sang US kag Iran, suspendido

NAG-UNUNSYO ANG IRAN sadtong Hunyo 1 nga isuspender sini ang partisipasyon sa negosasyon sa kalinong sa US kaangot sa gyera. Bunga ini sang pag-atake kag pagpangbomba sang Zionistang Israel sa Lebanon nga direkta nga paglapas sa balayon para sa untat-lupok. Angot sini, liwat nga lubos nga ipasira sang Iran ang Strait of Hormuz.

Suno sa Iran, "ang paglapas sa isa ka patag paglapas sa untat-lupok sa tanan nga mga patag." Sadtong Mayo 31, ginanunso mismo sang punong ministro sang Zionistang Israel nga si Benjamin Netanyahu nga ginmanduan niya ang iya militar para palaparon kag paigtingon ang mga operasyon kag maniobra militar sa Lebanon. Sunod-sunod ang mga pagpangbomba sini nga nagpatay kag nagsamad sa madamo nga sibilyan sa Lebanon.

Pagkatapos nga nagdulog ang negosasyon, gin-atake sang US sadtong Hunyo 3 ang Qeshm Island sa Iran nga siling nagguba sa mga misayl kag *drone* sang pungsod. Ginbangsagan ini sang US bilang tikang sang "pagpangapin sa kaugalingon." Nagbalos sang pag-atake ang Iran sa mga base kag pasilidad sang US sa Kuwait kag Bahrain.

Sadtong Mayo 28, sampaw-sampaw nga mga bag-o nga sangsyon ang ginpatuman sang US sa Iran.

Aton ang kinse. Nagprotesta ang mga grupo sang mangingisda sa pagpanguna sang Pamalakaya sa atubang sang Department of Agriculture sa Quezon City sadtong Mayo 28 agud kondenaron ang pagdamo sang komersyal nga pagpangisda sa sulod sang 15 kilometro nga *municipal waters* nga ginpahanugutan sang desisyon sang Korte Suprema sadtong Disyembre 2024. Ang protesta pagdumdom man sa National Fisherfolk's Day sadtong Mayo 31.

Manugtinda kontra imperyalistang gyera. Sa Tuguegarao City, ginatos ka manugtinda sa Mall of the Valley ang nagpirma sa petisyon nga nagapanawagan sang gilayon nga pagpauntat sa gyerang agresyon sang US-Israel sa Iran. Kadungan sini ang panawagan para sa pagpanubo sa presyo sang lana kag paghatag sang suporta pinansyal sa mga magagmay nga manugtinda. Suno sa ila, nagsarurot sang halos 60% ang ila kita tungod sa pagsaka sang presyo sang lana.

"Poorest de Mayo" sang mga imol. Ginlunsar sang mga progresibong grupo sa Metro Manila ang tatlo ka separado nga parada nga "Poorest de Mayo" sadtong ulihi nga semana sang Mayo bilang matinugahon nga protesta batuk sa kaimolon. Gikan sa tradisyunal nga Flores De Mayo, suksok sang mga nagpartisipar ang himo sa gin-resaykol nga materyales nga nagalaragway sa mga isyu sang pumuluyo. Laki diri ang kawad-on sang palangabuhian, manubo nga sweldo, demolisyon, krisis sa edukasyon, pagkaguba sang kapalibutan, kag pag-antus tungod sang mga inaway nga gyera sang US kag Israel sa Middle East.

Imbestigaran ang sunog sa Delpan. Nagpanawagan ang Kadamay sang gilayon nga imbestigasyon sa sunog sa Parola Compound, Delpan, Binondo sa Manila nga nagtuhaw sadtong Mayo 23. Naglab-ot sa 7,123 ka residente ang nawadan sang puluy-an kag temporaryo nga nagtiner sa mga *evacuation center* tungod sa sunog. Itukod sa komunidad ang North-South Harbor Bridge Project sang burgesya kumprador nga si Enrique Razon Jr. Kabahin sang proyekto ang isa ka 2.02-kilometro nga taytay nga magasin sa Barangay 20 (Parola) sa North Harbor kag Barangay 649 (Baseco) sa South Harbor. Ginanunso ang pagsugod sini sadtong Mayo 22, isa ka adlaw antes ang sunog.

Kambalingan, liwat ginagiit. Sa isa ka porum sadtong Mayo 25, liwat nagpanawagan ang mga bakwit sang Marawi para sa Kambalingan ukon luwas, dungganon, kag matuod nga pagbalik sa ila mga komunidad. Tubtob subong, madamo nga residente ang wala ginpasugtan nga makabalik, samtang ginapatindugan na sang mga proyektong imprastruktura ang ila duta. Ginabatikos sang mga grupo ang paghatag prayoridad sa mga malahalang proyekto sang sandigan nga serbisyo kag ang mahinay nga proseso sang paghatag sang kumpensasyon. Yara sa 3,187 ukon 22% pa lang ang naproseso halin sa 14,497 ka aplikasyon, nga labi nga nagapaantus sa mga biktima.

Nagasingki nga agresyon kag pagpasilabot sang imperyalistang US sa Latin America

Sang nagligad nga bulan, nagsingki ang opensiba nga ginalunsar sang imperyalismong US, sa pagpanguna sang presidente sini nga si Donald Trump, batuk sa mga pungsod sa Latin America. Ginapayungan sang "Trump Corollary" ukon kasugpon sang doktrinang Monroe ang subong nga mga atake, agresyon kag pagpang-ipit.

Venezuela. Nagpatigayon sang "evacuation drill" ang mga soldado sang US sa sentro sang Caracas sa Venezuela sadtong Mayo 23. Duha ka helikopter nga may unod nga mga soldado nga Amerikano, mga ambulansya, bombero kag iban pa nga pwersa pangseguridad sang US ang nagpakigbahin sa aktibidad. Ginpamunuan mismo sang pinuno sang US Southern Command nga si General Francis Donovan ang aktibidad militar.

Ginpahanugutan ini sang gobyerno sang Venezuela sa idalum ni Delcy Rodríguez, nagatindog nga presidente sang pungsod, sa tabon sang "istandard nga mga seguridad pang-diplomatiko kag mga protokol sa proteksyon." Sa atubang sang pagpang-ipit kag pagpamahog sang US, nagsulod si Rodríguez sa lain-lain nga kasugtanan sa pulitika kag ekonomiya kaupod ang gobyerno Trump sang US. Lakip diri ang mga "ehersisyo pangseguridad." Sunod ini sang pag-abdak sang US sa anay presidente sang Venezuela nga si Presidente Nicolás Maduro kag iya asawa nga si Cilia Flores sadtong Enero 3.

Ginbatikos sang lain-lain nga grupo sa Venezuela ang ehersisyo militar nga suno sa ila direkta nga pagpasilabot kag paglapas sang US sa sobereniyang sang pungsod. "No to the drill! Yankee go home!" ang panawagan sang mga nagprotesta.

Cuba. Ginpapanagan sang sangsyon kag ginpasaakaan sang mga reklamo sang US ang mga lider sang gobyerno kag rebolusyonaryong lider sang Cuba. Sadtong Hunyo 4, direkta nga ginpapanagan sang sangsyon sang US Treasury Department si Cuban President Miguel Díaz-Canel, ang iya pamilya, kag ma-

lapit nga himata sang mga Castro. Kadungan ini sang panibag-o nga pamahog ni Trump batuk sa pungsod nga "asikasuhon" pagkatapos sang Iran.

Sadtong Mayo 20, nagpasaka sang mga reklamo ang US Department of Justice batuk kay Raúl Castro, 94, rebolusyonaryong lider, heneral kag anay pangulo sang pungsod. Gina-akusaran siya sang US kaangot sa pagpabagsak sang duha ka eroplano sa Cuba sadtong 1996 nga gamit sadto sang mga pwersang maka-US sa pagpasilabot sa Cuba. Ginbatikos sang mga opisyal sang Cuba ang tikang nga ini nga ginasiling nila nga gamiton lang bilang rason para lusubon kag atakehon ang pungsod, kasubong sang ginhimo sa Venezuela.

Bolivia. Sa atubang sang nagalala nga krisis sa ekonomiya kag nagasarurot nga kalidad sang kabuhi, ginkundenar sang pumuluyong Bolivian ang pagkasunod-sunoran sang nagapungko nga rehimen sa mga dikta sang US. Maathag sa ila nga ang pagpabor sang rehimen Paz sa US kag mga dumuluong nga kumpanya pagtraidor sa sobereniyang sang pungsod. Nagapadayon ang pangkabug-osang nga welga sang mga

mamumugon kag anakbalhas sang Bolivia nga ginsugdan sadtong Mayo. Paralisado ang madamo nga mayor nga syudad sa pungsod.

Labi pa nga ginkaakig sang mga welgista ang direkta nga pagsuporta sang US sa pagpangbungkag kag pasista nga pagpangsumpo ni Paz sa mga hublag. Kahibalo sila nga ginasuportahan sang US ang rehimen tungod yabi ini para makawkaw ang duna nga manggad sang Bolivia. Ginkundenar nila ang pagpasilabot sang US sa pungsod, lakip ang peligro nga abdakon si Evo Morales, kontra-imperyalista nga lider kag anay presidente sang Bolivia.

Ginalawayan sang US ang Bolivia tungod sa reserba nga *lithium* sini nga isa sa pinakadako sa bug-os nga kalibutan. Kabahin ini sang ginatawag nga "Lithium Triangle" sa South America kaupod ang Argentina kag Chile. Sila ang tatlo ka pungsod nga nagapanagiya sang masobra sa 50% sang kabugosan nga *lithium* sa bug-os nga kalibutan.

Colombia. Direkta nga nagapasilabot ang US sa subong nga pungsodnon nga piniliay sa Colombia. Sadtong Mayo 29, iligal nga nakig-sinapol si US Senator Bernie Moreno sa mga konserbatibo nga kandidato sang Colombia agud -isahon ang Makatuo batuk sa progresibo nga kandidato nga si Iván Cepeda sa maabot nga *runoff* sa Hunyo 21. Si Moreno kabahin sang 86 ka tawo nga delegasyon sang US para mangin "obserber" sa eleksyon kag gaway sini para sa pagpasilabot.

Sa una nga *runoff* sang eleksyon sadtong Mayo 31, nagpanguna ang pasista nga kandidato nga si Abelardo de la Espriella nga may 43.7%. Pagkatapos sang resulta, hayagan siya nga gin-endorso ni Trump para sa pinal nga eleksyon sa Hunyo. Ginbatikos ini sang subong nga presidente sang Colombia nga si Gustavo Petro bilang pagtampalas sa sobereniyang sang pungsod. AB

